

Učiteljski Tovariš

Stanovsko političko glasilo UJU — Poverjeništvu Ljubljana

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 61. Rokopisov ne vračamo. Nefrankirani pismi ne sprejemamo. Iskanja vsak četnik. Naročnina letno 60 Din, za inozemstvo 80 Din. Člani pov. UJU plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davke posebej. Polt. ček. rač. 11.197. Telefon 3112

Prava slika med učiteljskimi prejemki in dolžnostmi prej in sedaj.

Izgleda, da bo moralo učiteljstvo prehoditi prav vse postaje namenjenega pota v pogledu učiteljskih stanarin in poviška prejemkov ter mu ne bo prihranjena niti ena ura trpljenja in skrbi. Jugoslovanskemu učitelju je treba nujne gospodarske pomoči, da bo mogel z uspehom zmagovati in uspešno vršiti naložene naloge. Velika bi bila škoda, če bi omagal, ter bi bila temu vzrok le njegova fizična izčrpanost, ker ni imel toliko, da bi potrebam odgovarjajoče prehranil sebe in svojo družino.

Čitali smo zakone s katerimi so prejeli vsi uradniki I. kategorije doklade na plače, in zakone s katerimi so tudi uradniki II. kategorije dobili doklade na plače.

Prav v zadnjem času smo čitali, da so bile zopet določene nekaterim skupinam sledeče doklade:

II. kategorija:	
v 1. skupini	600 Din.
v 2. " "	450 "
v 3. in 4. " "	350 "
v 5. " "	200 "

III. kategorija:	
v 1. skupini	520 Din.
v 2. " "	300 "
v 3. " "	250 "
v 4. " "	200 "

Dočim so prejšnje doklade znašale za

I. kategorija:	
v 3. in 4. a skupini	1200 Din.
v 4. 5. in 6. " "	920 "
v 8. in 7. " "	520 "
v 9. " "	200 "

Potreba je bila, da so se plače zvišale, kajti življenjske razmere so narasle več kot znašajo ti poviški in ne oporekamo poviškom ostalih strok državnega uradništva, ker je vse to zvišanje bilo nujno potrebno. Opozoriti pa moramo na težke razmere v katerih živi, in je ostalo še vedno učiteljstvo.

Z zakonom o narodnih šolah so bile določene kot predvidni poviški stanarine po sledečem ključu:

Beograd in Zagreb po	500 Din.
mesta z nad 50.000 prebivalci po	400 "
mesta s 30.000 do 50.000 preb. po	350 "
mesta izpod 30.000 prebivalci	300 "
trgi	200 "
vasi	150 "

Za vasi je predvideno po dosedanjih dispozicijah še mesečno 15 m³ drv, kar se da računati povprečno po lokalnih razmerah z vsoto 150 Din mesečno.

Vsa javnost je mislila, da so plače učiteljem s tem znatno zvišane ter znašajo mesečno

za mesta	od 300 do 500 Din.
za trge	200 "
za vasi s kurivom vred	300 "

več nego prej.

Toda ni bilo tako! Še preden je učiteljstvo prejelo gornje stanarine od občin, na

katero jih je prenesla država, je bila ukinjena učiteljstvu državna stanarina. To pa iz vzroka, ker je bila državna stanarina v znesku 29.000.000 Din črtana iz državnega budžeta. Učiteljstvo je izgubilo državno stanarino, kar je značilo za vsakega učitelja mesečno od 100 do 150 Din manj od gori navedenih vsot.

Poviški so torej faktično padli ter znašali:

v Beogradu in Zagrebu	350 Din.
v mestih z nad 50.000 prebivalci	250 "
v mestih s 30.000 do 50.000 preb.	200 "
v mestih izpod 30.000 prebivalci	150 "
v trgih (ni kuriva)	50 "
v vaseh (kolikor je kurivo)	150 "

Znižali so se pa še z odtegljaji na davke, ki so znašali do 25 Din mesečno, tako da je zaradi tega faktično stanarina, oziroma najvišje predvideni povišek, ki pride za Dravsko banovino v poštev,

padel od 400 Din na 225 Din.

To pa še in konec!

Šolski upravitelji na deželi so pri nas imeli še po starih zakonih pravico do naturalnega stanovanja, po čl. 39. uradniškega zakona pa pravico do razlike med ocenjenim stanovanjem in državno stanarino. To je znašalo povprečno do 100 Din mesečno. Sedaj jim je bila odtegnjena celotna državna stanarina v znesku 150 Din in so s tem znižani do sedanjih prejemki, ker od občine ne dobe razlike. Tako so se na deželi

celo znižali prejemki šolskih upraviteljev za ca. 100 Din mesečno.

Edini plus, ki ga imajo, je kurivo, v kolikor tudi istega niso že prej prejeli, kjer so ga prostovoljno dajale občine.

A tudi mnogo ostalega učiteljstva ima še danes manjše prejemke kakor prej, ker jim je bila državna stanarina ukinjena, a od občin sploh ne dobe ne stanarine in ne kuriva. Ti prejemajo danes

po 100 Din manj
" 125 " "
" 150 " "

nego so prejeli prej mesečno.

Nerazpoloženje, ki je nastalo med občinami in narodom do šole in učiteljstva, je pa stvari nepopisno škodovalo.

Z merodajnih mest se je zagotavljalo, da se bo izvršila regulacija učiteljskih prejemkov z novim uradniškim zakonom. Dasi ko občine dobile v zadnjem času polno drugih novih dolžnosti in bremen, je največji odpor le proti učiteljskim stanarinam in kurivu.

To so posebno lahko videli gg. ministri, ko so prišli med narod. Zato ni čuda, če je vlada izdala med drugimi sledeči ukrep za razbremenitev občin.

»VIII. Prosvedno ministrstvo.

Gospod minister za prosveto naj:

1. z zakonom in administrativnimi merami razbremeni občine na ta način, da zniža stanarino za učitelje, ki jo morajo plačevati občine, na 150 do 400 Din od dosedanjih 200 do 500 Din mesečno;

pole zelenega Posavja in kot tovariš! — G. Supan je namreč učitelj v pokoju.

Z veselimi obrazi so prispeli člani v mesto, eni v avtih, drugi peš: izvrstno se prilež dopoldanski sprehod od Zakota, kjer je postaja, pa do 2 km oddaljenih Brežic. Naučijo se po poti mehkega posavskega zraka in dobre volje, zlasti ker se obeta jasn, solnčni dan.

V Narodnem domu, pa brž v garderobo, nato pa v vsej naglici, kaj za pod zob. Vmes pa z domačini na kratko brbljanje...

»Razprodano!... Vse razprodano!«

»Kako pa kaj z vstopnicami?«

— »Imenitno!« de prvi. »Večina razprodano!« — pripoveduje domačin.

— »Kaj še!« ga popravlja drugi.

— »Naravnost sijajno... Vse razprodano!« dostavlja ves v zadovoljstvu.

— »In pojasnjuje eden domačinov: »Takega zanimanja med našim občinstvom že dolgo sem ni bilo. Vse vstopnice so že razgrabljene. Kaj bo šele popoldne, ko bo pritisnila okolica?«

Dosti prijateljev imamo v Brežicah, ki so se pobrigali za tak lep sprejem. Poleg že omenjenega vrlega g. župana Supana, tovarišev Bernetiča in Sancina, še zobozdravnik g. dr. Niko Sever, g. dr. Drnovšek, g. dr. Zdošek, g. dr. Justin, g. ravnatelj Mikulič, in drugi; kdo jih ne bi med toliko množico nekaj izgnal iz spomina. Poudarjam pa: nehote! Vsem pa za ves trud: srčna hvala!

Zatem se je zbral ves zbor k raportu. To in ono je bilo treba objaviti; sto drobnih stvari: kje je matineja, kdaj kosilo, kam popoldne na skušnjo itd. — In ko je dejal čiča Drago: »Ob 11. v meščanski šoli!« — se je družina razkropila...

Matineja.

Lepa je brežiška meščanska šola, marsikateremu kraju bi bila v ponos; no, zavednim brežiškim narodnjakom pa je nje zidanje povzročalo sive lase. Kakopak tudi ne! Saj so jo pričeli graditi leta 1912. »Schulvereineci«, bolj zaradi nemškutarskih ciljev kot pa iz šolskih nagibov. Zdal pa je šola pod ravnateljstvom g. Mikuliča vzoren naroden tabor: po hodnikih se vrste slike naših velmož, ki jih je prinašal »Ljubljanski Zvon«. Sicer pa je ves zavod: !!!!

Telovadnica pa še posebej hvale vredna. Sicer ne vem, če ima stopec oder, prostrana pa je tako, da so se zgrnile vanjo ne samo vse brežiške: osnovna, meščanstva in obrtna šola, med svoje stene je sprejela telovadnica tudi podjetne okoliške otroke, ki so prikorakali v Brežice pod vodstvom svojih učiteljev.

Z Dobove — tov. Kokot in dobrodušni čika Lojze Peterlin — Batog, s Čateža tov. Črnač in Princič, z Globokega tov. Gorjup. In seveda z vsakim četa otrok. K mladinski pevski prireditvi pa se je nabralo tudi precej uglednih meščanskih družin. Za popoldne namreč ob času koncerta jih je klical pijeletna dolžnost v — Kostanjevico na pogreb blagopokojne ge. Severjeve, matere brežiškega zdravnika dr. Severja, ki je tako prijateljstvo — kot predsednik domačega pevskega zbora pripravljala našo pot v Brežice.

Mladina uživa.

Ko je na znak dirigenta tov. Srečka Kumra zadonel prvi akord, je zastal dih malim poslušalcem, od katerih so se najbolj

nadzidalo še eno nadstropje, ter spravilo zunanost istega v sklad z novim šolskim poslopjem. Ta velik skupen objekt bo imel dovolj prostora za vse razrede in za učiteljska stanovanja.

Prvi pouk na enorazrednici se je pričel 14. novembra 1862. leta. Prvi šolski upravitelj je bil Blaž Kuhar. 18. septembra 1878. je bila šola razširjena v dvorazrednico. Upravitelj Blaž Kuhar je umrl leta 1883. Njegov naslednik je bil še živčiči šolski upravitelj v pokoju Franc Kavčič, ki je služboval na šoli od 7. decembra 1883. do 30. junija leta 1910. Od 16. januarja 1911. dalje upravlja šolo upravitelj Viktor Mihelič.

Obrtno-nadaljevalna šola se je ustanovila 1. decembra 1921.

Notranja oprema je moderna, zelo enostavna, vključ temu zelo uporabna in lična. Notranja oprema stane do 150.000 Din. Katedri, omare, klopi iz smrekovine — ter lakirane na hrastovo obliko.

Šola je stala 1.800.000 Din. Občina šteje 6000 prebivalcev.

Ne smemo pa pozabiti, da se je zvišala zahteva predizobrazbe za vstop v učiteljske na 4 leta meščanske ali srednje šole in še pri tem pridejo samo odlično ocenjeni dijaki v poštev. Šolanje na učiteljsko se je zvišalo na 5 let, tako da znaša študij učiteljstva sedaj 9 let, napram ostalemu uradništvu II. kategorije z 8letno študijsko dobo.

Povišale so se tudi službene dolžnosti učiteljstva v šoli posebno pa izven nje ter so bile učiteljstvu uradno naložene obsežne naloge tudi v izvenučnem času.

Poleg priprave na pouk in korektur, ki jih mora izvršiti v izvenučnem času, ima še polno drugih nalog.

Delokrog dela v izvenučnem času pa se razteza še na sledeče:

vneti povzpeli celo na bradlje, lestve in drugo orodje. Le škoda, da nisem imel seboj aparata. Ob koncu pesmi pa: haló! Neumorno ploskanje. Prav tako tudi po vsaki naslednji pesmi. Drobni je seveda najbolj užival ob veselih, poskočnih melodijah, in je prav lahko sledil jasnemu izgovarjanju pevcev. Da so jih užgali živahni Kroparji, Zabe in: Potrkani ples... najbolj, ne bom navajal posebej. V premorih pa: cvetje in deputacije. Mladina se zahvaljuje učiteljem-pevcem. Zahvaljuje in prosi, naj pridejo še!

Nad vse srčkano pa pove mala Šepčeva — če sem si prav zapomnil njeno ime.

... in prosimo Vas, da razveselite z našimi lepimi pesmicami tudi naše male bratce: Srbe in Hrvate...

Vsa dvorana pa se zlije nato v en, močgočen »živjooooo!!!«

Prav tako ob drugi deputaciji brežiškega drobiža, ki je prinesla krassen šopek krvavo rdečih nageljnov z lepim spominskim trakom.

Res, ne vem več, koliko govornikov je nastopilo. Vsem pa je — sklepati po njih besedah — bila prireditel vseč, močno vseč! In so o tem tudi pričale njih razigrane oči. Te so govorile o zadovoljstvu in zahvali!

Ko se je izlilo jezero publike iz meščanske šole, pa je v navdušenju hitel pripovedovati eden mladih domačinov svoji spremljevalki: »Ali si videla s kako strastjo dirigira Kumar. Stal sem ob strani in sem ga ves čas z užitkom opazoval. Ko bi bil gluhi, vem, da bi občutil vso lepoto skladbe, takó doživlja dirigent, ko vodi svoj zbor!« — To sem čul mimogrede, ko sem spil svoja žejna ušesa... In nimam k izjavi navdušenega Brežičana prav ničesar pripomniti.

LISTEK.

JOŽE ŽUPANČIČ iz Litije:

Pevski zbor UJU v zelenem Posavju.

Na vse zgodaj na praznik 8. decembra: — Črne Trbovlje so zavite v jutranji mrak in meglo; — dolina spi; — le sempatja brne v zgodnji uri budilke, hip nato glasno trkanje in butanje po vratih, koder spe člani UPZ, kmalu zatem pa drče od zgornjega konca ozke doline trebušasti avti, ki z zategnjenim hupanjem materinski ključje pod raznimi krovji razkropljene člane pevske čete.

Gustelj Šuligoj pa zopet z imenikom v roki ne izpusti nikogar; kakor z rešetom jih zbira pod svoje okrilje in jih prevaža na kolodvor.

Dobro došli!

V udobnem, novem Pullmannu I. razreda se potegne vsa tovaršija do Brežic koder jih nekaj pred deseto pričaka predsednik zbora tov. Drago Supančič, brežiški sprejemni odbor na čelu z mestnim županom g. Supanom, precej tovarišev, posebno pridna sta se izkazala tov. Bernetič, član UPZ n. r., ter tov. Sancin, ki je od tam preko, pa je pred tremi meseci našel med brati gostoljubno streho.

»Dobro došli!« je številno pevsko četo pristrčno pozdravljaj g. župan. Z dvakratno dobrodošlico: kot občinski načelnik metro-